

Jip de mus

NME-LES VOOR
GROEP 1 EN 2

OP SPEELBOERDERIJ ELSENHOVE

Jip de mus

OP SPEELBOERDERIJ ELSENHOVE

Natuur- en MilieuEducatie Amstelveen

Inhoud

1. Jip de mus op speelboerderij Elsenhove	2
Het project	
Jip de mus	
Tijdsduur	
Doelgroep	
Doelstelling	
Kerdoelen	
2. Algemene informatie	3
Adres	
Parkeren	
Omgaan met dieren	
Rol van begeleiders/ ouders	
Drinken en eten	
Bezoek speelboerderij Elsenhove	
Voor meer informatie	
3. Voorbereiding op school	4
Wat is een kinderboerderij	
Verhaal voorlezen	
Liedjes (leren) zingen	
Groepjes indelen	
Opdrachten bekijken	
4. Voorbereiding begeleiders	5
Het verhaal	
De werkwijze	
Aan de begeleiders	
5. Het verhaal ‘Het vreeslijk spannende avontuur van Jip de mus’	8
6. Informatie over de mus	14
7. Opdrachten op speelboerderij Elsenhove	15
8. Verwerking in de klas	23
Een kinderboerderij in de klas	
Een ontdektafel	
Vogelgeluiden	
Het nest van Jip	
Jip op je hand	
Overige suggesties	
Kopieerblad Jip op je hand	
9. Bronvermelding	25

1. Jip de mus op speelboerderij Elsenhove

Het project

'Jip de mus op speelboerderij Elsenhove' is een educatief project over dieren op de kinderboerderij. Tijdens een opdrachtenpad over de kinderboerderij komen de kinderen spelenderwijs in aanraking met verschillende dieren. Het project wordt op school ingeleid met een verhaal.

Jip de mus

*'Jip kon als baby-mus al niet stil zitten.
Hij trappelde zo hard, dat het nest ervan schudde.
Zelfs zonder veren wilde hij al op stap..'*

Zo begint het verhaal van Jip de mus. Hij is net uitgevlogen en gaat overal op af. Want Jip heeft lef! En dat is niet altijd zonder gevaar. Zoals die ene keer op de kinderboerderij. Wat een vreeslijk spannend avontuur werd dat...!

Het verhaal wordt als voorbereiding vóór het bezoek aan speelboerderij Elsenhove op school voorgelezen. Daarna volgt een opdrachtenpad op de speelboerderij. Na afloop volgen op school activiteiten om opgedane ervaringen te verwerken.

Voor groep 1 is het bezoek een vrije verkenning. De kleuters kunnen daarbij de dieren uit het verhaal van Jip de mus tegenkomen. De nadruk ligt op de kennismaking met de verschillende dieren en de zintuiglijke beleving.

Voor groep 2 is een dierenpad met opdrachten ontwikkeld dat is gebaseerd op het verhaal van Jip de mus.

Het verhaal speelt een grote rol in de opdrachten. Voor het welslagen van de les is het daarom heel belangrijk dat de leerkracht vóór het bezoek aan speelboerderij Elsenhove het verhaal op school voorleest. De kinderen beleven het bezoek intenser, omdat ze veel dieren uit het verhaal tegenkomen.

Tijdsduur

Het bezoek duurt ongeveer anderhalf uur.

Doelgroep

Kleuters van groep 1 en 2.

Doelstelling

Via het programma komen kleuters in contact met dieren. Ze maken kennis met hun manieren van leven en ervaren de verschillen tussen de dieren.

Kerdoel

De les sluit aan bij kerndoelen:

40 De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving en

41 De leerlingen leren over de bouw van planten, dieren en mensen en over de vorm en functie van hun onderdelen.

2. Algemene informatie

Adres

Natuur- en MilieuEducatie Amstelveen
Locatie speelboerderij Elsenhove
Bankrasweg 1
1183 TP Amstelveen

Parkeren

Er is een parkeerplaats op loopafstand van speelboerderij Elsenhove.

Omgaan met dieren

De dieren krijgen op de kinderboerderij van de beheerders eten dat het allerbeste voor hen is. Daarom een dringend verzoek: neem zelf geen eten mee! Zo blijven de dieren gezond en worden ze niet lastig en opdringerig naar de kinderen. Toch vinden kinderen het leuk om dieren te voeren. Daarom krijgt ieder groepje wat graan mee. Ze mogen het graan zelf tijdens een van de opdrachten aan de kippen geven. Leer de kinderen lief te zijn voor de dieren door niet achter de dieren aan te rennen of heel hard tegen ze te schreeuwen.

Rol van begeleiders/ ouders

Als begeleider begeleid je ongeveer 4 á 5 kinderen. Gedurende de les/ het bezoek zorg je er voor dat de kinderen in groepsverband de opdrachten uitvoeren. Na afloop zorg je dat de materialen weer worden teruggebracht.

Drinken en eten

Bij de speeltuin is een horecagelegenheid waar o.a koffie thee te koop is. Er zijn picknicktafels waar je samen met de kinderen voor of na het bezoek aan kunt eten. Laat i.v.m. de hygiëne de kinderen voor het eten en drinken even de handen wassen. Hiervoor is buiten een extra wasbak beschikbaar.

Bezoek speelboerderij Elsenhove

In deze les komen de kinderen in aanraking met de dieren. Daarom zijn wij verplicht om het volgende te melden. Speelboerderij Elsenhove is in het bezit van het Keurmerk zoönosen verantwoord bedrijf, dit betekent dat de speelboerderij voldoet aan een verantwoord beleid ten aanzien van hygiëne.

Ook is het aan ons om risicogroepen attent te maken dat dieren ook ziekten bij zich kunnen dragen. Risicogroepen zijn: zwangere vrouwen en mensen met een verminderde weerstand.

In het kader van hygiëne willen wij je er extra op attenderen dat handen wassen na het bezoek en voor het eten belangrijk is.

Voor meer informatie

Natuur- en MilieuEducatie Amstelveen
E-mail nme@amstelveen.nl
Website www.nmedichtbij.nl

3. Voorbereiding op school

Wat is een kinderboerderij?

Ter voorbereiding van het bezoek is het een goed idee om in de klas met de kinderen te bespreken wat een kinderboerderij is. Wat zijn de ervaringen van de kinderen die al eens op een kinderboerderij zijn geweest? Wat is er te zien op een kinderboerderij?

Verhaal voorlezen

Om in de sfeer te komen, lees je de kinderen vóór het bezoek aan speelboerderij Elsenhove het verhaal 'Het vreeslijk spannend avontuur van Jip de mus' voor (zie hoofdstuk 5 Het verhaal).

Tijdens het bezoek aan speelboerderij Elsenhove speelt het verhaal een centrale rol. Voor het welslagen van het bezoek, is het dus noodzakelijk dat de kinderen het verhaal kennen!

Liedjes (leren) zingen

Het bezoek aan speelboerderij Elsenhove wordt voor de kinderen nog leuker als zij van te voren op school een aantal liedjes oefenen.

Groepjes indelen

- Maak van te voren groepjes van maximaal 5 kinderen.
- Zorg er voor dat er niet meer dan 7 groepjes worden gevormd (7 opdrachten).
- De leerkracht heeft zelf geen groepje. Tijdens het bezoek mogen de kleuters in een aparte ruimte een konijn aaien. De leerkracht geeft aan welk groepje aan de beurt is en begeleidt dat groepje.

Opdrachten bekijken

Ieder groepje krijgt een kaart met gekleurde kralen. Deze kralen wijzen de kinderen de weg langs 7 opdrachten op speelboerderij Elsenhove. De begeleider ontvangt een opdrachtenboek. Elk groepje start bij een andere opdracht. De opdrachten staan verderop in dit informatieboek (zie bij hoofdstuk 7 Opdrachten op de kinderboerderij).

Je hoeft geen kopie van deze opdrachten te maken. Lees ze wel alvast door.

4. Voorbereiding begeleiders

Het is belangrijk dat de begeleiders van te voren goed worden voorbereid op het bezoek aan speelboerderij Elsenhove. Ze moeten in ieder geval het verhaal kennen en op de hoogte zijn van de werkwijze.

Het verhaal

Kinderen houden van herhaling. Ze komen alvast in de sfeer als je het verhaal enkele dagen voor het bezoek al in de klas voorleest. Vlak voor het vertrek naar de speelboerderij Elsenhove doe je dat nog een keer, maar nu ook met de begeleiders erbij. Zo leren ook zij het verhaal kennen en pakken ze direct de juiste sfeer op.

Het verhaal kan van te voren ook in de nieuwsbrief van de school worden geplaatst, zodat de ouders het verhaal thuis nog eens aan de kinderen kunnen voorlezen. Als publicatie in de nieuwsbrief van de school niet mogelijk is, dan kun je voor ieder kind een kopie maken om mee naar huis te nemen.

De werkwijze

Liefst enkele dagen voor het bezoek licht je de begeleiders in over de werkwijze. Dit kan door een kopie te maken van de tekst 'Aan de begeleiders' zie volgende bladzijden.

Kan dit niet, dan is het in ieder geval heel belangrijk dat de begeleiders vóór het bezoek de werkwijze leren kennen. Neem dan mondeling de aanwijzingen door.

Aan de begeleiders

Fijn dat je mee gaat helpen!

Deze informatie is bedoeld om je op de hoogte te brengen van de werkwijze van het programma 'Jip de mus op speelboerderij Elsenhove'.

Na een korte inleiding van de educatief medewerker van Natuur- en MilieuEducatie Amstelveen worden per groepje de volgende materialen uitgedeeld:

- een klompje met granen.

(de begeleider houdt zèlf het klompje bij zich en deelt de granen pas uit bij de opdracht over de kippen.)

- een kralenkaart voor de kinderen

- een opdrachtenboek voor de begeleider

- een staart en een blinddoek voor de opdracht bij de ezels

- een kwast voor de opdracht bij de varkens

- Elk groepje krijgt een kaart met 7 gekleurde kralen in de kleuren: rood, blauw, wit, groen, roze, paars en geel.
- Op de speelboerderij hangen 7 gekleurde borden met dezelfde kleuren als die van de kralen.
- De begeleider krijgt een opdrachtenboek mee. Staat bijvoorbeeld de rode kraal van de kralenkaart voor, dan zoeken de kinderen het rode bord met met Jip de mus erop en zoekt de begeleider in het opdrachtenboek de bladzijde met de rode cirkel met Jip de mus erop.
- Na het uitvoeren van de opdracht wordt de rode kraal naar achteren geschoven en staat er een nieuwe kleur voor.
- Elk groepje start bij een andere opdracht.
- Laat de kinderen om de beurt de kralenkaart vasthouden, zodat ze elk minstens één keer een kraal kunnen doordraaien.
- Geef de kinderen de gelegenheid de opdrachten zoveel mogelijk zelf op te zoeken en uit te voeren.
- Neem voor elke opdracht de tijd. Lees de opdracht vriendelijk en rustig voor. Er is geen haast! Beter één opdracht goed doen dan alles in een hoog tempo afraffelen. Het gaat ook om een prettige sfeer.
- Lees niet alles in één keer achter elkaar voor, maar doe vraag na vraag.
- Vóór elke vraag of uit te voeren opdracht staat een stip in de kantlijn.
- Zorg er voor dat het hele groepje bij elkaar blijft en voer de opdracht als groepje uit.

- Is er al een groepje bij een opdracht bezig? Wacht dan totdat het groepje klaar is en kijk intussen rond naar iets waarbij geen opdracht is. Er is genoeg te zien!
- Achterin het opdrachtenboek staat nog een extra opdracht, voor het geval er tijd overblijft.

Na afloop

- Schuif alle kralen van de kralenkaart weer naar de voorkant. Breng de kralenkaart samen met het opdrachtenboek en de overige materialen terug in het leslokaal van gebouw de Rietgans.
- Wanneer de kinderen klaar zijn met de opdrachten wordt in overleg met de leerkracht afgesproken of de kinderen nog even gaan rondkijken. Echter altijd samen met een begeleider!
- Op de afgesproken tijd en plaats verzamelt ieder zich om weer naar huis te gaan.

Algemeen

- De begeleider houdt het gedrag van de kinderen in de gaten. De dieren schrikken van rennende of schreeuwende kinderen! Zorg voor een vriendelijke en rustige sfeer. Maak dat het bezoek aan speelboerderij Elsenhove voor de kinderen een fantastische ervaring wordt!

5. Het verhaal

'Het vreeslijk spannende avontuur van Jip de mus'

Jip kon als baby-mus al niet stil zitten.

Hij trappelde zo hard, dat het nest ervan schudde.

Zelfs zonder veren wilde hij al op stap.

Elke dag vroeg Jip aan moedermus:

Wanneer ben ik groot? Mag ik nu vliegen?

Jip kon bijna niet wachten.

Maar vandaag is het dan toch eindelijk zover....

Jip de mus krijgt zijn eerste vliegles!

'Tjilp, tjilp, tjeep tjeep...', tjilpt Jip luid. En dan nog veel harder: 'Tjilp, tjilp, tjeep, tjeep...'. Jip houdt zijn mussenpootjes stevig vast aan de rand van het nest. Zijn vleugels bibberen van de spanning. Voorzichtig kijkt Jip over de rand naar beneden. 'Tjilp, tjilp, tjeep, tjeep'. Wat is dat eng, wat is dat diep! 'Jip kijk eens naar mij', zegt moeder. 'Ik doe je het voor: vleugels hoog, vleugels laag, vleugels hoog en omlaag...' De broertjes en zusjes van Jip kijken veilig vanuit het nest onder de dakpannen toe. Ze houden hun adem in. Jip is hun grootste broer. En Jip heeft altijd veel lef. Die Jip, zou hij durven? Jip rekt zijn mussennek zover mogelijk uit, steekt zijn snavel in de lucht, knijpt zijn oogjes dicht, haalt heel diep adem en dan...hop! Jip springt! 'Vleugels hoog, laag, hoog, laag', roept moeder nog. 'Denk aan je vleugels!!'. Jip hoort het niet en... Plons...!

Daar ligt Jip midden in de waterbak van gans Josefien. 'Hé, wat moet dat daar in mijn bak?' Met haar snavel schept Josefien een druipende Jip uit het water. 'Suffie!!! Je moet vliegen niet zwemmen! Ha, ha, moet je zien hoe je eruit ziet!', kwekt Josefien het uit. Jip schudt zijn kletsnatte veertjes uit. De druppels vliegen in het rond. Hij schaamt zich diep voor het grote ganzenbeest. 'Je hebt toch vleugels!', kwekt Josefien. 'Kijk, ik heb ze ook. Mooie witte al zeg ik het zelf.' En meteen flapt Josefien haar grote vleugels omhoog en omlaag. Nu weet Jip het opeens weer. O ja, omhoog, omlaag, omhoog ...Jip zet zich af en hop, daar gaat Jip weer. Omhóóg!!!

Oooo... wat is het moeilijk om in de lucht te blijven! Jip vliegt rakelings langs een rek met gekleurde klompen, ooo...vliegt dan bijna tegen een knorrend dik varken op. Oooo... help! Jip kan niet meer remmen... En dan? Boeff!

Veel te hard landt Jip tegen het gaas van een hek. Versuft van de klap blijft hij met zijn pootjes aan het gaas hangen. Zijn lichte buik zit plat gedrukt tegen het gaas. 'Hé, wie zullen we daar hebben?'. Een zachte snuffelsnuit kijkt Jip nieuwsgierig aan. Het is Jojo, het konijn met de grote oren. 'Ik leer vliegen', hijgt Jip. 'Maar het is zo moeilijk!'. Jip ziet ineens nog veel meer konijnen. Ze komen allemaal tevoorschijn uit een rood, blauw en een groen konijnenhuis. Ze zijn net zo nieuwsgierig als Jojo. Met zijn allen kijken ze naar de hangende Jip tegen het gaas.

'Jouw buik', zegt Jojo vriendelijk, 'lijkt wel op mijn buik. Net zo licht en zacht. Maar jij kunt vliegen. Als ik zulke vleugels had, dan zou ik willen vliegen!. Ik probeer het wel eens met mijn lange oren', gaat Jojo verder. 'Maar dat is niks. Ik kom gewoon niet van de grond...'. Opeens wordt Jip blij. Had Jojo gezegd dat Jip kon vliegen? Hoorde Jip dat goed? Jojo vond hem geen suffie! Van plezier slaat Jip zijn vleugels uit. Omhoog, omlaag, omhoog..

Daar vliegt Jip weer. Alle konijnen kijken Jip na. 'Kom je nog een keer?', roept Jojo vanaf de grond. Maar Jip hoort het niet meer. Hij heeft zo'n moeite om in de lucht te blijven. Jip vliegt maar door. Jip wordt moe van dat vliegen. Wat worden zijn vleugels zwaar. Jip kan niet meer en moet even uitrusten... Maar waar?

Dan ziet Jip ineens een geit op een hoge klimtafel staan. Jip laat zich zomaar uit de lucht vallen. Ploeffff... midden op de rug van Jacobien de geit! De pootjes van Jip verdwijnen in de haren van Jacobien. Ze heeft dikke bruine haren. 'Mèh-èh-èh-èh, wie kriebelt er op mijn rug?', mekkert Jacobien een beetje boos. 'Nie-nie-niemand!', roept Jip geschrokken terug. 'Ik ga al!'. Roetsj... Jip vliegt gauw weer op. Vanuit de lucht ziet Jip de ezels lopen en hoort hij ze baken. Wat lijken ze klein vanuit de lucht.

Hij landt bovenop het dak van het kippenhok. Even uitrusten. Jip kijkt in het rond. Daar komt net boerin Margriet aangelopen. Ze heeft een volle emmer met voer bij zich. De kippen krijgen altijd nog voer vlak voor het slapen gaan. Boerin Margriet maakt de deur van het kippenhok open en stapt naar binnen. 'Tok, tok, tok, tok...', kakelen Kakelien en Bruunhilde. Lekker graantjes...

Die wil ik ook, denkt Jip. Ineens heeft hij zo'n honger! Hij kan alleen nog maar aan lekkere mussentaarten denken. De deur van het hok staat open. Boerin Margriet bukt zich om het graan in de bak te doen. Snel vliegt Jip naar binnen. Boerin Margriet ziet niks, draait zich om en gaat weg.

'Pik, pik pik...', pikt de snavel van Jip. 'Pik, pik pik...'. Wat een heerlijke graantjes. Jip hipt tussen de hoge poten van de kippen door. Mmmm... dat was lekker! Jip heeft zijn buikje weer vol. Nu wil hij wel weer naar huis. Naar het nest onder de pannen van de boerderij. Terug naar zijn vader, moeder, broertjes en zusjes. Jip slaat zijn vleugels uit, maar dan... o grote schrik! Hij vliegt bijna tegen de deur. En die deur zit... dicht! Boerin Margriet heeft hem dichtgedaan. 'Dat is niet zo mooi', tokt Bruunhilde. 'Niet zo mooi', kakelt Kakelien na. Bang fladdert Jip rond in het hok. Hij kan er nergens uit. Overal zit gaas. En het wordt al donker... 'Nou wij gaan op stok', tokt Bruunhilde. 'Op stok', kakelt Kakelien. Ze schuiven gezellig tegen elkaar aan en steken hun kop in de veren.

Helemáál niet gezellig, vindt Jip. Het is gewoon vreselijk. 'Ik wil naar huis, tjiep, tjiep, tjilp...', tjilpt Jip en duikt in elkaar. Geen mussenmoeder die voor hem een slaapliedje tjilpt.... Geen warm nest vol broertjes en zusjes. Kakelien en Bruunhilde kijken vanaf hun stok naar Jip. Ze zien dikke mussentränen druppen. 'Het is toch wat', tokt Bruunhilde. 'Het is toch wat', kakelt Kakelien na. 'Wat moeten we daar nou aan doen', tokt Bruunhilde. 'Doen?', kakelt Kakelien. 'Kom maar onder mijn vleugel', tokt Bruunhilde. 'Onder mijn vleugel', kakelt Kakelien na. Even weet Jip niet welke vleugel hij moet kiezen. Bruunhilde is een reuze grote bruine kip. Dat zal wel lekker zitten...

Jip kruipt onder één van haar vleugels.

Bruunhilde ruikt niet naar zijn eigen moeder.

Maar het is wel lekker warm. Even

vergeet Jip zijn grote verdriet.

Moe vallen zijn oogjes dicht.

'Tok, tok tok...', tokt Bruunhilde. 'Tijd om op te staan!'. 'Tok, tok, tok...', kakelt Kakelien, 'Tijd!'. Jip is ineens klaar wakker. Hij kijkt vanonder de vleugel van Bruunhilde in het hok. En dan weet Jip het weer. O nee, wat vreselijk! Hij zit opgesloten in het hok.

'Honger, honger!', kakelen Bruunhilde en Kakelien eindelijk een keer allebei tegelijk. 'Honger, honger!'. Maar de bak is leeg. Er ligt geen graantje meer in. 'Waar blijft boerin Margriet?', tokt Bruunhilde ongeduldig. 'Boerin Margriet!', kakelt Kakelien. Jip schiet ineens overeind. 'Komt boerin Margriet?', tjilpt Jip. 'Jazeker', tokt Bruunhilde, 'Elke ochtend en elke avond om ons te voeren'. 'Voeren!', kakelt Kakelien. Opeens kijkt Jip zo blij. Boerin Margriet is van de sleutel. Boerin Margriet kan de deur openmaken!

'Hè, hè, daar zul je haar hebben!' tokt Bruunhilde. 'Hè, hè', kakelt Kakelien. De deur gaat open en boerin Margriet strooit graantjes. Bruunhilde en Kakelien rennen er hongerig op af. Maar Jip wil helemaal geen graantjes. Hij wil naar buiten! Naar huis!!! Wrrrrroesj.... Daar vliegt Jip door de open deur naar buiten.

Naar huis! Naar huis!, doen de vleugels van Jip mee. 'Omhoog, omlaag, omhoog, omlaag Jippie, jippie, jóó...', tjilpt Jip. 'Vliegen doe je zo!'. Wat kan die Jip nu goed vliegen! En zo hoog! Zo hoog dat hij ineens de rand van de dakgoot van de boerderij ziet. Daar zit ook zijn nest onder de pannen. Met een prachtige zachte landing komt Jip in het nest aan. Jip is weer thuis!!! Wat hebben ze Jip gemist. Alles willen ze van hem weten. Waar Jip geweest is, wat Jip gegeten heeft en of Jip het 's nachts koud heeft gehad... Jip vertelt maar door over zijn vreeslijk spannende avontuur. Als hij eindelijk is uitverteld kijkt hij eens om zich heen. Jip ziet een heerlijk warm nest van takjes, veren en zacht mos. Het is zo'n knoeperig gezellig mussenhuis! Maar dan ineens... ziet Jip een dikke bruine haar tussen de takjes en het mos uitsteken. 'Die is van Jacobien!', roept Jip uit. 'Jacobien de geit!'. 'Ja', tjilpt moedermus. 'Het is een hele mooie van Jacobien. Van haar kont!' knikt ze tevreden. 'Tjilp, tjilp, tjilp..!'

En juist als Jip ook wil vertellen dat hij koeien, ezels en duiven heeft gezien, tjilpt moedermus dat het tijd is om te gaan slapen. En Jip is heel erg moe....

'Mijn moeder kan het mooiste tjilpen', zucht Jip. 'Ze zingt nog mooier dan de kippen!'. Dan draait Jip zich om en valt in een diepe slaap in het allerheerlijkste, allerwarmste en allerfijnste nest van de h ele wereld...

6. Informatie over de mus

Waar leven mussen

Mussen wonen graag in de buurt van mensen. Huismussen vooral in steden en dorpen. Ringmussen zie je meer op het platteland. Jip is een huismus. De kinderen hebben de grootste kans om op de kinderboerderij, bij school en in hun eigen omgeving huismussen te zien. Mussen blijven het hele jaar in Nederland.

Uiterlijk

Een huismus heeft ronde oogjes waarmee het wakker en ondeugend de wereld inkijkt. Het mannetje is bovenop zijn kop grijs en heeft een kastanjebruine nek, een zwarte keel en witte wangen. Het vrouwtje heeft geen zwarte keel en ziet er wat grijzer uit.

Het nest

Huismussen nestelen vanaf maart in gaten en spleten van gebouwen, schuren, holle bomen of nestkastjes. Mussen behoren tot de 'wevervogels'. En dat is te zien. Ze gebruiken allerlei materialen om hun nest van te weven: veertjes, wol, haren van geiten, paarden of honden. Hun nest ziet er wat slordig uit. Mussen gebruiken hun nest ook vaak in de winter om er in te slapen. Ze zijn regelmatig bezig hun nest te schikken en herschikken. Soms zie je de veertjes uit de nestkast wolven. Alsof ze hun eigen donsbed opschudden!

Verzorging

Het mannetje helpt met broeden. Het vrouwtje zit het meest op het nest, vooral in de laatste periode van het broeden. Er zijn meestal 5 eitjes. Na 13 of 14 dagen komen de blauwgroene bespikkelde eitjes uit. Beide ouders voeren de jongen met levend voer, vooral met insecten en larven. Ze vliegen af en aan om eten te halen en beide ouders verzorgen ook de jongen. Na 17 dagen vliegen ze uit. De dagen voordat ze uitvliegen zijn ze zo groot dat ze tijdens het voeren elkaar verdringen en half uit de nestkast steken. Een schitterend gezicht!

Geluid

Volwassen mussen roepen tjilp of ook wel tsiep. Vanuit een groepje klinkt een vrolijk getjilp en gekwetter. Bij onraad of ruzie hoor je tjèw, tjèw!

Op de website van Vogelbescherming Nederland kun je het geluid van de mus en andere vogels beluisteren.

7. Opdrachten op speelboerderij Elsenhove

Je hoeft geen kopie te maken van deze opdrachten, maar lees ze wel even door.

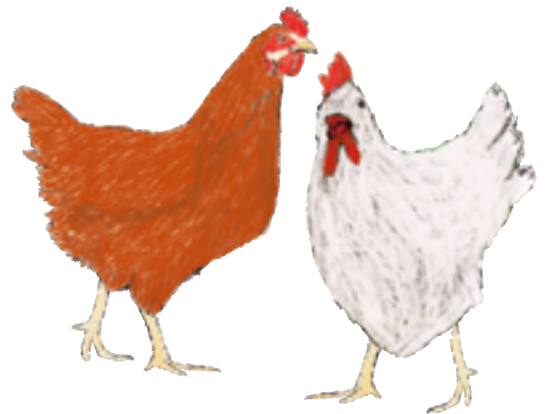

Kippen

(We lopen samen eerst naar het blauwe bord aan de rechterkant van de geitenweide. Daar lees ik de opdracht voor.)

Hier, in dít kippenhok zat Jip opgesloten. Gelukkig mocht Jip onder de vleugel van de bruine kip Bruunhilde slapen.

- Welke bruine kip zou Bruunhilde zijn?
- Kijk eens naar haar poten: Hoeveel tenen heeft Bruunhilde aan elke poot?
- Staan ze allemaal naar voren?
- Hoeveel tenen heb jij?
- Welke kleuren hebben de kippen?

Kakelien kakelde alles na wat Bruunhilde tokte.

- Wees eens even stil en luister of je hier gekakel of getok hoort.
- Doe je ogen dicht, doe je mond dicht, dan kun je veel beter luisteren!
Je doet je ogen pas weer open als ik het zeg.
Daar gaan we: ogen dicht en nu ook je eigen snaveltje dicht!
Welke dieren hoor je nu allemaal?
Hoor je ook nog andere geluiden?
- Tot slot mogen jullie allemaal de kippen nog wat graantjes geven!
Kom maar op met je hand!

Konijnen

(We lopen eerst samen naar het roze bord bij de konijnenhokken bij de zandbak in de speeltuin. Daar lees ik de opdracht voor.)

Hier woont Jojo, het konijn met de grote oren.

Samen met veel andere konijnen...

Weet je nog dat Jip niet goed kon remmen?

Hier hing Jip in het gaas.

- Hoeveel konijnen tel je?
- Vertel eens wat ze doen.
- Welk konijn heeft zijn oren overeind en bij welk konijn liggen ze plat?
- Over die oren bestaat een leuk gedichtje.

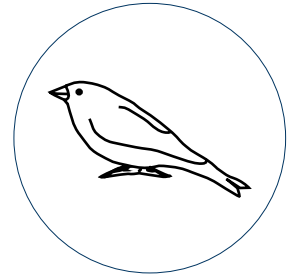
Dat gaat zo:

Ik ben Nijntje
het konijntje
ik heb 2 oren
om te horen
en die oren op mijn kop
liggen plat
of staan rechtop.

- Ik lees het gedichtje nog een keer voor.
Doe dan met je handen op je hoofd
de oren van het konijn na.
- (Alleen voorlezen als de kinderen nog niet
een konijn hebben geaaid.)
Zou jij het leuk vinden om een
lief zacht konijn te aaien?
Vandaag is het feest en kan dat!

Duiven

(We lopen eerst samen naar het witte bord bij het duivenhuis in de geitenweide. Daar lees ik de opdracht voor.)

Jip gaat ook wel eens op bezoek bij de duiven.
De duiven wonen samen in een hoog huis.
Binnen in het duivenhuis is het heel gezellig.
'Koerrr..., koerrr...', koeren de duiven dan tegen Jip.
'Goedag Jip, koerr..., koerr...!'

- Waar zie jij hier duiven?
- Wat doen ze:
zitten ze, vliegen ze of doen ze nog iets anders?
- Waarom is dit huis zo hoog?
(Antwoord: Kan de poes er niet bij.)
- Hoeveel poortjes kun je hier vandaan zien?

Wil je nog meer duiven zien?
Kijk dan in het hok naast de geitenweide.

In het duivenhuis woont ook een postduif.
Een postduif weet heel goed de weg.
Daarom brengt hij de post rond.
Zullen we Jip een briefje sturen?

- Pak een briefje uit de brievenbus
- Schrijf je naam of teken iets leuks voor Jip
- Rol het briefje op
- Leg je briefje in de brievenbus

Boerin Margriet geeft jullie briefjes aan de postduif.
De postduif brengt ze naar Jip.
Wat zal Jip blij zijn met jouw briefje!

Ganzen

(We lopen eerst samen naar het groene bord bij de boomgaard
vooraan op de boerderij. Daar lees ik de opdracht voor.)

Weet je nog dat Jip in de waterbak van Josefien de gans viel?
Josefien komt hier soms badderen samen met andere ganzen.

- Josefien is een hele mooie gans.
Kijk eens goed om je heen:
zie jij Josefien ergens?
- Hoeveel ganzen zie je hier, kun je ze tellen?
Wat zijn ze aan het doen?
- Loop de ganzenpas; Ga allemaal in een rij achter elkaar staan met de begeleider
vooraan. We tellen samen af van 3, 2, naar 1. Bij 1 lopen we allemaal tegelijk.
Eerst je linkerbeen naar voren en dan je rechterbeen. En ga zo door.
Kun je ook het geluid van een gans nadoen als je in de ganzenpas loopt?
- We maken van onze hand een ganzensnavel.
Dat gaat zo:
Maak van je hand een vuist.
Doe dan je duim en wijsvinger op elkaar.
Nu lijkt het net op een ganzensnavel.
- Nu ben ik even Josefien de gans en jullie zijn mijn kleintjes!
Doe je armen achter je rug.
Haak je duimen in elkaar.
Beweeg je handen als een ganzenstaartje.
Buig je voorover en daar gaan we.
Hup, in de ganzenpas.
Gak, gak, gak...!

Ezels

(We lopen eerst samen naar het paarse bord aan de linkerkant van de geitenweide. Daar lees ik de opdracht voor.)

Vanuit de lucht lijken de ezels niet zo groot.

- De oren van een ezel zijn heel erg zacht.
Jip wil eigenlijk de oren van de ezels wel graag voelen.
Hij vindt het ook een beetje spannend.
Maar weet je wat!
Zie je dat mooie plantje in de paarse pot?
Dat plantje heet ezelsoor en voelt net zo zacht als een echt ezelsoor.
Aai de blaadjes maar voorzichtig.
- Soms maken de ezels veel geluid.
Weten jullie wat voor geluid?
Doe het eens voor.
Dat geluid noem je balken.
Met dit geluid praten de ezels met elkaar.
Je kunt zien dat ze echt vriendjes zijn.
Ze kriebelen elkaar vaak.
Wist je ook dat ezels heel goed kunnen ruiken en proeven?,
Maar wist je ook dat ze niet zo goed kunnen zien?
- Als wij een blinddoek voor onze ogen doen, kunnen wij ook niets meer zien.
Probeer het maar eens.
Kijk goed naar de ezel op het bord.
Zie je dat hij zijn staart mist?
Jullie mogen om de beurt met de blinddoek voor je ogen
de staart op de juiste plek hangen.
Is het gelukt?

Geiten

(We lopen eerst samen naar het gele bord bij de geitenweide.
Daar lees ik de opdracht voor.)

In de wei staat een klimtafel.

Daar stond Jacobien de geit bovenop.

Jip kriebelde met zijn mussenpootjes in haar vacht, weet je nog.

- Welke geit zou Jacobien zijn? Loop maar naar haar toe.
- Maak van je vingers 2 mussenpootjes en kriebel zachtjes in de vacht van Jacobien.
- Waar zie je hier nog meer geitjes en wat doen ze?
- Hebben alle geitjes hoorns op hun kop?

Alle kleine geitjes op de kinderboerderij zijn
in deze lente geboren.

Moeder geit krijgt meestal één of twee jongen.

- Zien jullie hier kleine geitjes lopen?
- Jonge geitjes maken soms van die gekke sprongetjes:
Kunnen jullie dat ook doen, net als een geitje?

Jacobien houdt van klimmen.

Daarom staat ze graag op de klimtafel.

Het is net een uitkijktoren!

Varkens

(We lopen eerst samen naar het rode bord aan de rechterkant van de geitenweide. Daar lees ik de opdracht voor.)

Opmerking voor de begeleider:

Loop naar het hok van de varkens

Let op dat de kinderen hun vingers niet door of over de omheining steken!

Jip kon in het begin niet goed vliegen.

Hij botste bijna tegen een varken op.

Het ging maar net goed!

- Kijk, hier heb je het varken van Jip!
Vertel eens hoe ziet het varken er uit?
- Heeft het varken een krul in zijn staart?
- Hoeveel gaatjes heeft een varken in zijn neus?
- Kan een varken zijn neus bewegen?
En jij?
- Welke kleur ogen heeft een varken?
- Welke kleur ogen heb jij?

Varkens eten van alles.

Boterhammen, wortels, aardappelschillen, eikels en nog veel meer.

Ze houden van lekker slobberen en knorren...

Soms laten ze ook wel boertjes. Dan heeft het eten lekker gesmaakt!

- Knort het varken of maakt het andere geluiden?
Doe maar na.

Varkens hebben hele stevige haren. Daarom worden die haren gebruikt om kwasten van te maken.

- Voel eens aan de haren van de kwast van varkenshaar. Wat voel je?
- En voel nu eens aan je eigen haren.
Welke zijn zachter: van het varken of die van jou?

Koeien (extra opdracht)

We lopen naar de koeien.

Daar lees ik de opdracht voor.

- Staan de koeien buiten in het gras of staan ze binnen?
- Kun je zien wat de koeien eten (gras/hooi)?
- Wat doet de koe nu?

- Wat ruik je?

- Heeft de koe horens?

- Weet je hoe het jong van de koe heet?
- Wat drinkt een kalfje?
- En waar komt de melk vandaan?

Jip ziet dat de koeien de hele tijd aan het kauwen zijn.

- Doet de koe dat nu ook?
- Waar kauwt hij op, denk je?

We lopen naar het blokkenspel onder de hooiberg

- Kun jij de juiste plaatjes van de koe bij elkaar zoeken?
- Welke dieren zie je nog meer?

8. Verwerking in de klas

Een kinderboerderij in de klas

Door samen met de kinderen een kinderboerderij na te bouwen wordt de sfeer van de kinderboerderij in de klas gehaald. De kinderen beleven en verwerken daarmee het bezoek aan speelboerderij Elsenhove.

Bouw stallen van allerlei dozen.

Maak dieren van klei, harige lapjes, pijpenragers, cocktailprikkers en ander materiaal.

De eendenvijver wordt nageemaakt met behulp van doorzichtig folie. Leg wat stenen in een cirkel en span er folie overheen. Of trek twee tafels iets uit elkaar en span er folie tussen. De randen worden afgewerkt met polletjes gras en als ze er zijn met wat madelieven erin. De pollen worden buiten uitgestoken en kunnen, als ze binnen goed vochtig worden gehouden, na afloop op dezelfde plaats teruggezet worden. De kinderen maken eenden van papier. Knip onderaan een extra vouwrandje, zodat ze op het folie vastgezet kunnen worden met een stukje plakband.

Een ontdektafel

Richt een apart hoekje in voor een ontdektafel voor het meegenomen materiaal van de kinderboerderij. Leg er een vergrootglas bij. Misschien hebben de kinderen ook zelf nog schatten gevonden. Leg deze op een mooi gekleurd stukje donker fluweel. Hang foto's gemaakt op speelboerderij Elsenhove boven de ontdekhoek. Leg er boekjes bij over dieren van de kinderboerderij.

Vogelgeluiden

Ga naar de website van Vogelbescherming Nederland om de geluiden van de verschillende vogels te beluisteren.

Het nest van Jip

De kinderen verzamelen buiten takjes en lange grassprietten. Van het materiaal maken ze het nest van Jip na. De eieren kunnen van klei worden gemaakt en beschilderd in de kleur groenblauw met donkere vlekjes.

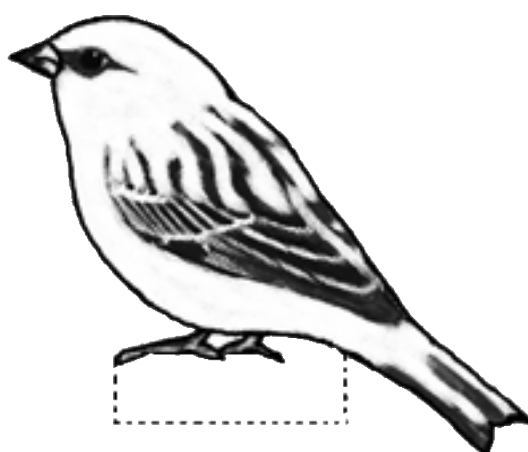
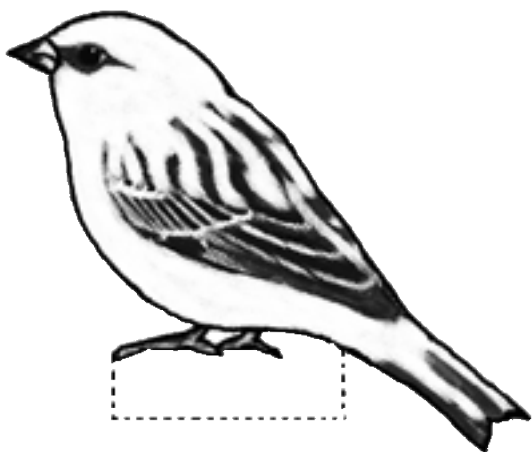
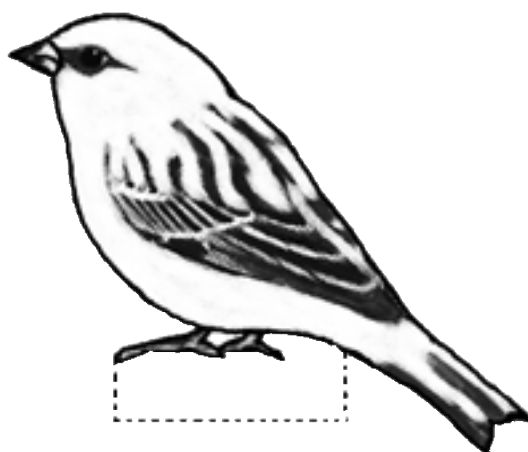
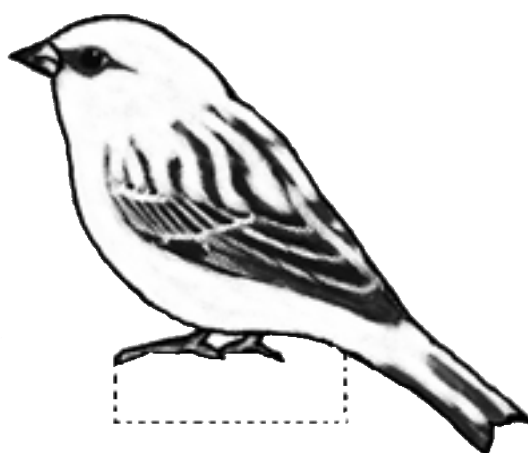
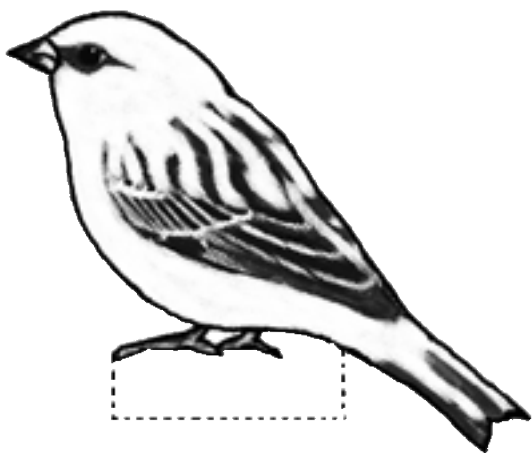
Jip op je hand

De kinderen tekenen zelf Jip op stevig papier of gebruiken het voorbeeld van het knipvel (zie kopieerblad *Jip op je hand*). Knip de vogel met het strookje aan de onderkant uit. Vouw het strookje om en plak dit vast met een stukje plakband op je hand, je hoofd, je schouder of op het puntje van je neus. Jip gaat nu overal met je mee!

Kopieerblad Jip op je hand

(Knip voor ieder kind een vierkantje uit met Jip in het midden. Beschrijving zie pag. 23.)

9. Bronvermelding

- Prisma vogelboek van J. E. Sluiters
Uitgeverij Het Spectrum
- Het vogelboek van Ph. Burton
Uitgeverij Zomer & Keuning
- Het Vier-Seizoenenboek;
natuurbeleving voor kleuters van M. Roozen
Uitgeverij Wolters-Noordhoff

COLOFON

Dit lesprogramma is een product van Natuur- en MilieuEducatie van de gemeente Amstelveen

ADRES Natuur- en MilieuEducatie Amstelveen
Locatie speelboerderij Elsenhove
Bankrasweg 1
1183 TP Amstelveen

E-MAIL nme@amstelveen.nl
WEBSITE www.nmedichtbij.nl

TEKENINGEN & VORMGEVING © Matty de Vries www.mattydevries.nl

TEKST © Maya Roozen

maart 2021

